

CHECKLIST GESPREK SLACHTOFFER EN BEPALEN OMVANG & IMPACT

Van een van uw leerlingen gaat een naaktfoto of –filmpje rond en u gaat met hem of haar in gesprek. Met onderstaande checklist kunt u dit gesprek voorbereiden. Vraag 7 tot en met 14 zijn in samenwerking met de Nationale Politie opgesteld. Met de antwoorden op deze vragen kunt u uw vaste contactpersoon van de politie de informatie aanreiken die nodig is om mee te denken in wenselijke en/of noodzakelijke stappen en om u daarin te adviseren.

Algemeen

- Stel de leerling op zijn of haar gemak; het is niet makkelijk om hierover te praten;
- Wees niet veroordelend (sexting is niet grensoverschrijdend, shame sexting wel!);
- Wees voorbereid op alle soorten emoties en neem deze serieus;
- Wees alert bij een laconieke houding: dat kan een masker zijn;
- Luister (ook tussen de regels door) naar wat de leerling nodig heeft om met de situatie om te kunnen gaan;
- Wees voorzichtig om het niet voor de leerling in te vullen; laat de leerling tempo en inhoud van activiteiten mede bepalen.

Het starten van het gesprek

- Stel de leerling op zijn gemak, maar doorbreek zo snel mogelijk de spanning door te benoemen wat er geconstateerd is en wat het doel van het gesprek is.
“Ik kan me voorstellen dat dit ontzettend vervelend voor je is. We gaan samen kijken hoe jij, de mensen om jou heen en wij als school het beste mee om kunnen gaan.”
- Benadruk dat u niets zomaar doet. Het is belangrijk dat het slachtoffer een gevoel van controle houdt en dat hij/zij zich gesteund voelt bij de stappen die moeten volgen en bij de gesprekken die gevoerd moeten worden. Het is voor het slachtoffer belangrijk als school bijvoorbeeld ook ondersteunt in het gesprek met ouders;
- Benoem dat u als school wel een verantwoordelijkheid heeft en geen beloftes van geheimhouding kunt doen. Als blijkt dat er sprake kan zijn van een misdrijf, zult u moeten schakelen naar de politie;
- En hoe spannend ook, u zult ook ouders moeten inlichten wanneer de leerling minderjarig is. Benadruk daarbij nogmaals dat u niet zomaar iets doet. Bij situaties waar risico op eerwraak of huiselijk geweld bestaat, houdt u daar rekening mee. Laat de leerling weten dat u samen het tempo en de inhoud bepaalt; hoe, wanneer, waar en wat beter (nog) niet?

De inhoud van het gesprek

Met onderstaande vragen verzamelt u informatie die u nodig heeft om te bepalen welke stappen nodig zijn. De volgorde waarin deze geplaatst zijn, biedt u tevens een logische opbouw van het gesprek:

Beeld krijgen van de impact op sociale veiligheid van de leerling

1. Hoe gaat het met je?
2. Hoe reageren jouw vriend(inn)en?
3. En anderen? Maken ze vervelende opmerkingen of vallen ze je lastig?

Bijzondere omstandigheden

4. Heb je het aan je ouders of een andere volwassene vertelt?
5. Indien ja: Hoe ging dat? Wat was hun reactie?
6. Indien nee: Waarom niet? Waar maak je je zorgen over?

Vaststellen feiten

De volgende vragen zijn met name van belang voor het informeren van de politie. Met deze informatie kunnen zij snel een inschatting maken van de situatie en u verder adviseren. Het is belangrijk dat u de vraag stelt zoals hieronder geformuleerd en bij een antwoord NIET verder doorvraagt. Wanneer u mogelijk te maken heeft met een situatie waarin sprake is van een zedendelict, kan dat een vervolgtraject namelijk schaden.

7. Kun je me vertellen of je naakt of bijna naakt op de foto staat? (U kunt daarbij aanvullen dat u geen details van de foto wilt weten; een simpel antwoord in de vorm van een van de genoemde opties is voldoende.);
8. Kunnen mensen jou van de foto herkennen? (aard van het beeldmateriaal);
9. Weet je wie de foto hebben gezien? (Dit geeft informatie over de mate van verspreiding);
10. Weet je waar ze de foto hebben gezien? (Dit geeft informatie over het medium. Staat het bijvoorbeeld op Instagram of gaat het via WhatsApp of Snapchat?);
11. Heb je de foto zelf gemaakt? (Dit zegt wat over de mate van vrijwilligheid en wijze totstandkoming. U kunt ter inleiding van deze vraag nog eens benadrukken dat u geen oordeel heeft over sexting en dat u voldoende heeft aan een 'Ja' of 'Nee'.);
12. Heb je een idee hoe het kan dat de foto rondgaat en/of online staat? (Dit kan informatie geven over wie de foto online heeft gezet of verspreid heeft, maar dat hoeft niet. Als het antwoord 'Nee' is, laat u het daarbij.);
13. Kun je vertellen hoe je daar achter bent gekomen?

Bepalen van acties

14. Hoe kan ik jou nu het beste helpen?
15. Is er iets wat we niet besproken hebben, maar je wel belangrijk vindt?
Met deze vragen krijgt u inzicht in wat voor het slachtoffer het zwaarst weegt en geeft u hem/haar het gevoel van regie.

Het afronden van het gesprek

- U vat de inhoud van het gesprek samen en checkt of u het juiste beeld hebt.
- U geeft aan wat u aanvullend nog meer verstandig lijkt om te doen (bijvoorbeeld: het voeren van het oudergesprek, even van school als adempauze, praten met hulpverlening), legt uit waarom en maakt daar afspraken over.
- In de afronding van het gesprek zet u alle acties op een rijtje. ('Dit is wat ik ga doen...')